

N. Murat Ersavcı¹

Ekonomik ve Siyasi Politikalar Merkezi Direktörü

SAHA DİPLOMASİSİ ANILARI - IV: İRLANDA

(1996-1998)

Genel

İrlanda, 1973 yılındaki AB üyeliğinden önce, Avrupa'nın uç köşesinde, halkının büyük çoğunluğu yoksul olan ve genç nüfusunun büyük bir bölümünü ABD, Kanada ve Avustralya gibi ülkelere ihraç eden bir ülke imiş. Ancak şimdi bambaşka bir görünümde. Güçlü, dinamik ekonomisi ile saygın bir AB ülkesi. Eğitime birincil öncelik verdiklerinden dolayı Avrupa'nın en iyi eğitilmiş genç nüfusuna sahipler. Üstelik İrlanda'dan iş bulmak için başka ülkelere giden gençler geri dönmeye başlamış. Küçük bir ülke olmasına rağmen, konumlarının ötesinde güce sahipler. ABD'de de ağırlığı olan İrlanda diasporasının ülkenin güç yansımalarına önemli bir katkısı var. Yapay Zeka "Artificial Intelligence" ve ileri teknolojileri kullanan dev ABD çok uluslu şirketlerinin Avrupa merkezleri hep İrlanda'da yerleşik. Uluslararası konularda etkinlikleri var. (Örneğin, AB Amsterdam Antlaşmasını İrlandalılar kaleme almışlar.)

Dublin Büyükelçisi olarak göreve başlamak

İrlanda ilk Büyükelçilik görevim. Dolayısı ile başkent Dublin, (İrlandaca - " Gaelic" - Bhaile Atha Cliath) söz yerinde ise Büyükelçi olarak ilk göz ağrım.

Viyana'dan döndükten sonra Ankara'da, bu kez beş yıl kalmıştık. Bunun iki yılı Dışişleri Bakanlığı NATO Dairesinde (1991-1993), daha sonra Bakanlığın görevlendirmesi ile üç yıl (1993-1996) Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürü (BYEGM), Başbakan Dış Tanıtım ve Dışişleri Başdanışmanı, Başbakanlık Tanıtma Fonu Başkan Vekili ve nihayet Başbakan Yardımcısı - Dışişleri Bakanı Başdanışmanlık görevlerini yürütmüştüm.

Gecesi-gündüzüne karışmış yoğunluktaki mesaimi tamamlayıp, soğuk ve yağmurlu bir Kasım günü, eşim Zeynep

¹ <https://www.tepav.org.tr/tr/ekibimiz/s/1408/N.+Murat+Ersavci>

ve oğlumuz Derin ile bu yemyeşil “Zümrüt” Adaya (Emerald Island) vardık.

Bir Anekdöt: *Güven mektubumu sunacağıım dönemin Cumhurbaşkanı Mary Robinson’a bir jest olarak, İrlanda’ya atanmamdan duyduğum hoşnutluğu belirtecek İrlanda dilinde – “Gaelic” bir cümle söylemem önerilmişti. Zira 700 yıllık Protestan İngiliz yönetiminde, kimliklerini Katoliklik ve “Gaelic” dilinde kuşaktan kuşağa geçen sözlü destanlarla (Saga) korumuşlar.*

Cümle şöyle idi; “Ta an athas orm va ghoni in Eirinn, agus curin muinte Bhaile Atha Cliath glinder chroi orum” *“İrlanda’da bulunmaktan mutluluk duyuyorum. Dublinliler kalbime ışık tutuyor.”* Tören sırasında bir yanlış anlamaya yol açma endişesi ile son anda cümleyi söyleyemedim. Ancak eşim tören sonundaki sohbette, ikimizin de bu cümleyi ezberlediğini kaydederek, İrlanda dilinde tekrar etti. Cumhurbaşkanı şaşkınlıkla gülümseyerek cevap verdi. “Cead mile failte romhat” *(Siz de yüz bin kere hoş geldiniz.)*

İlk izlenimler

Kasım ayı sürekli yağan yağmur ve yine yağmur demek. Hoş yağmur her mevsimde var, ama birçok Batı Avrupa kentinin aksine, yağdıktan sonra hemen açan pırıl, pırıl bir havası var bu kentin. Başkent Dublin’de de yeşilin her tonu mevcut. Doğa ve kent iç içe, sakin, gürültüsüz bir yaşam tarzı. Hele kentin müstesna bir banliyösünde “Killiney” semtinde, zamanında Napolyon’a karşı ülkeyi korumak üzere yapılan on yedi “Martello” kulesinden birinin hemen yanında yer alan ve kısa bir süre önce selefim Büyükelçi tarafından satın alınan Büyükelçilik konutuna vardığımızda, doğal güzellikler arasında kalmıştık. Bir tarafta “Killiney Bay”, diğer tarafta “Sugar Loaf” dağına tepeden bakan “Georgian” mimari stili bir bina.

Ankara’nın yüksek tempolu çalışma düzeni ile ne büyük bir tezat. Ancak bu sakin görünüme de aldanmamak gerek. Zira ülkemize hasım lobiler, hatta terör örgütlerinin şubeleri burada da faaliyetler. Çoğu zaman yanlış yönlendirilen Uluslararası Af Örgütü ise – “Amnesty International” - son derece aktif.

İrlandalıların hayret verici bir şekilde bize benzeyen yönleri var. Sosyal ilişkilerinde mesafeli olarak bilinen komşuları İngilizlerin aksine, sıcakkanlı, sohbet seven ve arkadaş canlısı insanlar. Kelt asıllılar, Akdeniz yöresindeki insanlar gibi çabuk sevip, çabuk kızıyorlar. Nobel edebiyat ödüllü dört yazarları var. Belki bu nedenle, bir tiyatro oyunu veya müzikal Dublin’de başarılı olursa, önce Londra’da ve bilahare New York’ da (Broadway’de) sahne almaktaymış. (Edebiyat alanında yapılabilecek faaliyetlerin Türkiye’nin görümüne olumlu katkı yapacağını aklıma geliyor.)

İrlanda’dan Türkiye’ye, Yaz tatillerini geçirmek üzere, sürenin çok uzamasına rağmen, İngiltere üzerinden, ülkemize giden turistler var. Turizmi teşvik edecek faaliyetlerin sürdürülmesi üzerinde durmamız gereken bir diğer önemli konu. THY’nin direkt uçuşlarının başlamasını sağlayabilirsek, ucuzlayacak bilet fiyatları ve daha kısa uçuş süresi nedeni ile Türkiye’ye gidecek turist sayılarının artacağı kesin. Bu konudaki çeşitli girişimlerim, ancak ben ayrıldıktan sonra meyvesini verdi. THY’nin Dublin’den direk uçuşları sayesinde ülkemize giden turist sayısı %80 arttı.

Ayrıca kültürel faaliyetler (sergiler, konferanslar) ve medya ile yakın ilişkiler içinde olmamız, AB ülkelerinde sesleri çok duyulan “insan hakları” lobilerinin olumsuz faaliyetlerinin dengelenmesinde yararlı olacak.

İki ülke arasında oluşturulan ancak yıllardır atıl durumda kalan Türkiye-İrlanda İş Konseyinin canlandırılması ise, ticaret yolu ile ülkelerimiz arasındaki ilişkileri daha sağlam temellere oturtabilecek.

Ancak öncelikli hedef, İrlanda'nın Türkiye'de bir Büyükelçilik açmasının sağlanması olmalı. Zira bizimle, Roma'daki Büyükelçilikleri vasıtasıyla diplomatik ilişkilerini sürdürüyorlar. Hâlbuki Türkiye'nin İrlanda'da 1973'den beri faaliyet gösteren bir Temsilciliği var.

Bir Anekdote: *Büyükelçilik konutunun arka bahçesinde 70'li yılların sonundan kalma atıl bir zırhlı servis aracı olduğunu gördüm. Ermeni terör örgütlerinin suçsuz diplomatlarımızı, eşlerini ve diğer çalışanları ayırım gözetmeksizin katlettiği dönemde, personel için zırhlı araç tahsisi gerekmişti. Uzun yıllar hizmet verdiğini anladığım aracın durumunu sorduğum görevli şoför, artık kullanılmadığını ve hurda durumda olduğunu söyledi. Bakanlığımızın ilgili birimi ile temas ederek, konuyu ilettiğim ilgili mümkünse satılmasını belirtti. Yaptığımız araştırmadan, değil aracı satmak, alıp hurdaya götürmenin bile epeyi bir masraf gerektirdiği anlaşılmıştı.*

Aradan birkaç hafta geçti. Bu durumu nasıl çözebileceğimizi düşünürken, şoförümüz üç kişinin aracı almak istediğini, üstelik hurdacıya ödenecek meblağı vererek aracı götüreceklerini söyleyince oldukça rahatladım. Ancak hiç kimsenin ilgilenmediği bir aracın neden satın alınmak istendiği de aklıma takıldı. Müstakbel alıcıların kim oldukları hakkında yaptığımız bir araştırmadan, bunların aşırı bir İrlanda örgütü mensupları olduğu ve aracı terör amaçlı kullanmayı planladıkları ortaya çıktı. Bu bilgi üzerine, İrlanda Polis Teşkilatı "An Garda Síochána" Genel Müdürü ile temas kurak durumu anlattım. Verdiğim istihbarata karşılık araç konusunda yardımını rica ettim. Ertesi gün beni arayan Genel Müdür, aracı belli bir meblağ ödeyerek kendilerinin memnuniyetle alacaklarını bildirdi. Hurda araç sorunu, devletin kasasından para çıkmadan, bu şekilde çözümlendi. Bu olay, görev yaptığım süre boyunca, zaten yakın temasta olduğumuz İrlanda polisinin Büyükelçiliğimiz ile daha sıcak ilişkilerin de yolunu açtı. Üstelik Dublin'de sağladıkları koruma hizmetinin ötesinde İrlanda içindeki gezilerimde, koruma sağladılar. Görevim sonunda bir üniforma hediye ederek, İrlanda Fahri polisi beratı da verdiler).

İrlanda'nın Avrupa Birliği Dönem Başkanlığı

Göreve başladığımda İrlanda Avrupa Birliği Dönem Başkanı idi. (Bilindiği üzere üye ülkeler 6 aylık süreler ile bu görevi üstlenmekte.) AB konularında ülkemize genellikle müzahir olan İrlanda'da, bu açıdan daha uyumlu bir çalışma ortamı içinde olacağımı düşünüyordum. Nitekim zamanın Başbakanı Tansu Çiller ile 1996 Temmuz ayında İrlanda'yı ziyaret etmiş ve Başbakan Bertie Ahern ve Dışişleri Bakanı Dick Spring ile görüşmüş ve Cumhurbaşkanı Mary Robinson (daha sonra BM İnsan Hakları Yüksek Komiseri) tarafından kabul edilmiştik. Bu görüşmelerimizde İrlanda'nın AB Dönem Başkanlığının tamamlanacağı Aralık ayında AB Devlet ve Hükümet Başkanları toplantısı marjında Türkiye'nin Dublin'e davet edilmesi kabul görmüştü.

Bir Anekdote: *Başbakan Çiller'in, 1996 Aralık ayında Dublin'e gelerek temaslarda bulunmuştu. Ancak, Başbakan'ın Türkiye'nin AB üyeliği hakkında Fransa Cumhurbaşkanı Jacques Chirac ile ikili bir görüşme yapmak istediği talimatını aldım. Heyetlerin Dublin'den ayrılmalarına yakın bir zamanda verilen bu talimat, telefon ile randevu ayarlanması olanaksız kılmaktaydı. Zaman darlığı karşısında acele ile toplantı mahalli olan Dublin Kalesine (Dublin Castle) giderek, Fransa Cumhurbaşkanı'nın Özel Kalem Müdürünün odasını tespit etmeye çalıştım. Oradaki bir görevlinin işaret ettiği odaya telaşla girdiğimde, odasından çıkmak üzere*

olduğunu gördüğüm Chirac ile karşı karşıya geldik. Neyse ki kısa bir şaşkınlıktan sonra durumu anlattığım Fransa Cumhurbaşkanı, büyük bir anlayış ve nezaket ile ayrılış süresini uzatarak, randevu verdi. Başbakan ile AB ile ilişkiler ve Gümrük Birliği konularında verimli bir görüşme yapıldı.

Öte yandan İrlanda'nın, bir Ada devleti olmasından dolayı, diğer AB üyesi Ada devletlerine olan müzahir bir yaklaşımı vardı. Bu durumda Güney Kıbrıs Rum Yönetiminin (ve Yunanistan'ın) baskılarına rağmen, İrlanda'nın öncelikle AB konusundaki desteğinin sürdürülmesi önem taşımaktaydı. Dolayısı ile mesaimin önemli bir bölümünü AB konuları ile uğraş vermeye ayırmam gerekiyordu. Nitekim iyi ilişkiler kurduğum Dışişleri Bakanı Dick Spring ile Kıbrıs İşlerinden Sorumlu Devlet Bakanı Prof. Şükrü Sina Gürel'i Büyükelçilik konutunda ağırlayarak, Kıbrıs sorunu hakkındaki tezlerimizi İrlanda tarafına anlattık ve önemli bir destek sağladık. Bu konuda, hükümeti desteklemek amacı ile Türkiye lehinde birkaç önemli yazının basında yer almasını sağladık. Ancak İrlanda'nın bu iyi niyetli "Honest Broker" yaklaşımı Rum-Yunan ikilisinin malum uzlaşmaz tutumları ile sonuç vermedi.

Ankara'da bir Büyükelçilik açılması

Görevime başlar başlamaz önem verdiğim bu konuda, gerek Dışişleri, gerek ilgili diğer Bakanlıklardaki üst düzey bürokratik yetkililer ile araştırma mahiyetli temaslarda bulundum. Ankara'da temsilcilik açılması fikrine ilke olarak olumlu yaklaşıldığını, ancak mali yönü itibarıyla, o sırada görevde olan Koalisyon Hükümetinin siyasi bir karar almasının gerekli olduğu anlaşılmaktaydı. İrlanda Başbakanı Bertie Ahern'in (Fianna Fail Partisi) bizzat ağırlığını koyması ve koalisyonun diğer ortağı Başbakan Yardımcısı Mary Harney'den de (Fine Gael Partisi) destek alınmasının zaruri olduğu ortaya çıkmıştı.

Öncelikle Başbakan Ahern ile yakın bir ilişki geliştirmenin yolunu ararken, yardıma Büyükelçilik şoförümüz Paul yetişti. Ülkede dar bölge seçim sistemi uygulandığı için, Başbakan Bertie Ahern'in her Cuma akşamı seçmenleri ile buluşmak üzere bir "Pub"a gittiğini, kendisinin de onun seçmeni olarak bazen orada sohbet katıldığını ifade etti. Bundan sonraki üç-dört ay süreyle makam şoförümüz Paul ile birlikte söz konusu "Pub"ın bir çeşit zorunlu müdavimi oldum. Bu sayede, Başbakan Ahern kişisel düzeyde bir ilişki kurmam mümkün oldu. Başbakan Yardımcısı Mary Harney'i ise, Ankara'da bir Misyona açmalarının, ekonomik ve ticari açılardan yararları konusunda ikna etmek gerekiyordu. Kendisini TUSİAD ve DEİK'in davetlisi olarak İstanbul'a götürüp, hem bilgilendirme, hem de mükemmel bir ağırlama ile bu engeli de aşmış olduk. (Burada o dönemdeki DEİK Türkiye-İrlanda İş Konseyi Başkanı Çelik Arsel'in önemli katkısından da söz etmem gerekir.)

Sonbahar aylarında yapılan bir Bakanlar Kurulu toplantısında, yeni Misyona açılması için aday olan ülkelerden Meksika, Brezilya ve Norveç'in elendiğini ve Türkiye üzerinde karar kılındığını öğrendim. Bu gelişme beni hem çok mutlu etti, hem de rahatlattı. Bu şekilde AB ile ilişkilerimiz konusunda mesafe alınması yolunda ümitlendim. Ankara'daki İrlanda Büyükelçiliği 1998 yılında faaliyete geçti. (Atanan ilk İrlanda Büyükelçisi, aynı zamanda Azerbaycan, İran ve Pakistan'a da akredite olan son derece tecrübeli bir diplomat idi.)

Edebiyat Günleri/ Bloomsday

Dünyada en çok Nobel Edebiyat ödülü almış bir ülke İrlanda. Büyük yazarlar Yeats, Shaw, Beckett İrlandalı. (1996 yılında dördüncü Nobel Edebiyat Ödülünü kazandıran Shamus Heaney ile bir dost evinde tanışmış ve uzunca sohbet etmiştik.)

Sadece James Joyce ile ayrı bir yere sahip. Dünya edebiyatını kökünden etkileyen ve İrlandalılar için bir tür kült eser olan “Ulysees” in şimdi Türkçeye de çevrildiğini öğrendiğim günkü keyfimi anlatamam. Okunması ve anlaşılması zor, çevrilmesi ise nerede ise imkânsız sayılan bu eserin Türkçeye çevirisi önemli idi. (Zira her yıl Dublin’de eserin çevirilerinin yapıldığı ülkelerin Büyükelçileri veya temsilcileri kitabın belli bir bölümünü prestijli “James Joyce Centre” da o dilde okumakta ve çevrilen kitap orada sergilenmekteydi.) Türkiye için önemli bir tanıtım fırsatı belirmişti. Hemen rahmetli Nevzat Erkmen ile temas ederek, Dublin’e, “Bloomsday” kutlamalarına davet ettik. Ayrıca, tanınmış James Joyce uzmanı Senatör David Norris ve Joyce’un torunlarından Joyce Müzesinin müdürü Ken Monaghan ve Bob Joyce’la ile görüştük. “James Joyce Centre”ın başkanı Sam Stephenson, ve James Joyce Müzesi’nin yönetmeni Robert Nicholson’ı ziyaret ettim. Eserin şimdi Türkçesinin basıldığını ve Bloomsday’a katılmak istediğimizi belirttim. Bu gelişme organizatörler arasında memnuniyet uyandırdı. Nevzat Erkmen’in 6 yılını vererek bize kazandırdığı bu dev yapıtı “Ulu Ses” olarak -daha iyi bir isim bulunamazdı- birinci sınıf bir baskı ile elime aldığımda verilen emeği çok takdir ettim. Çeviri gerçekten mükemmeldi.

Kutlamaların başladığı 16 Haziran günü kalabalık bir basın mensubu ve TV kameralarının önünde ve dünyanın birçok ülkesinden gelen çevirmenlerin de katıldığı törende, kitaptan seçtiğimiz bir paragrafı İngilizce okudum. Nevzat Erkmen de Türkçesini okudu ve büyük bir alkış koptu. Ertesi gün Türkiye hakkında olumlu haberlerle dolu gazeteleri görünce sevinmiştik.

Türkiye-İrlanda Ticari ve Ekonomik İlişkiler

İlk işlerimden biri olarak hiçbir faaliyet göstermeyen ve tabela adı olarak kalan Türkiye-İrlanda İş Konseyini faaliyete geçirdik. Bu amaçla önce Dublin’de, sonra İstanbul’da ilgili iş insanlarımızın katıldıkları verimli toplantılar yaptık. Çabalar sonuç vermeye başladı ve iki ülke arasındaki ticaret hacmi önemli ölçüde arttı. İrlanda, AB’den sağlanan kalkınma fonlarını eğitim ve altyapı gelişimine tahsisine öncelik vermekteydi. Bu çerçevede Türk müteahhitlerine önemli iş olanakları sağlanabilecekti. (Bu konudaki çeşitli girişimlerimin sonucu, ben Dublin’den ayrıldıktan sonra gerçekleşti ve önde gelen bir firmamız önemli bir otoyol projesini üstlendi).

Karşılıklı üst düzey ziyaretler gerçekleşti. Dışişleri Bakanı Dick Spring, Başbakan Yardımcısı ve Girişim ve İstihdam Bakanı Mary Harney, Meclis Başkanı, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Davern (iş Konseyi İstanbul toplantısı için) görev süremde Türkiye’yi ziyaret ettiler.

Bir Anekdote: Eczacıbaşı Holding’in İrlandalı Seramik Grubu Qualcom’ a Yatırımı

Eczacıbaşı Holding Yönetim Kurulu Başkanı arkadaşım Bülent Eczacıbaşı bir Temmuz günü (1998) telefon ile arayarak, iki ülke arasında geliştirdiğimiz ticari ve ekonomik ilişkileri de dikkate alarak, İrlanda’da seramik sektörünün önde gelen firması “Qualceram” ile ortaklık kuracaklarını ve 5 milyon dolarlık bir yatırımın söz konusu olduğunu bildirdi.

Buna göre, “Vitra” kendi markasını kullanarak, Dublin’in biraz dışında Arklow’da sermaye sıkıntısı nedeniyle verimli çalışamayarak elden çıkan eski “Noritake” fabrikasında ilave 150 kişiye istihdam olanağı sağlayacak ve buradan tüm Avrupa’ya ihracat yapılacaktı. Bunun Türkiye ekonomisine olumlu yansımaları da olacağı kuşkusuzdu. Doğrusu çok memnun oldum. Ticari ilişkilerin geliştirilmesi yolundaki çabalarımız sonuç vermeye başlamıştı.

Hemen Başbakan Ahern, Başbakan Yardımcısı Mary Harney ve diğer ilgililerle randevular ayarlandı.

İrlanda Başbakanı ile buluşmamız çok olumlu geçti. Başbakan basına verdiği demeçte ülkelerimiz arasında artan ticaret hacminden duyduğu memnuniyeti dile getirerek, “İngiltere’nin AB dönem başkanlığı sırasında Türkiye’ye sürekli destek verdik. Bunu Avusturya dönem başkanlığında da sürdüreceğiz. İkili ilişkilerimizdeki gelişme, Eczacıbaşı gibi dünya çapında tanınmış bir kuruluşun yatırım için İrlanda’yı tercih etmesi, bizleri çok memnun etti. Biliyorsunuz Büyükelçiniz Ersavcı Ankara’da bir Büyükelçilik açmamız konusunda bizi epeyi sıkıştırdı. Nitekim Başbakan Mesut Yılmaz’ın daveti icabet edip Ankara’da Büyükelçiliğimizi açacağız” açıklamasını yaptı. Vitra’nın bu önemli yatırımı kuşkusuz siyasi ve ekonomik ilişkilerimize olumlu yansdı.

Türkiye haritasının Avro üzerinde yer alması

Türkiye’nin AB ile Gümrük Birliğine kabul sürecinde aktif bir rol oynamış olmanın da katkısı ile Dublin’de ülkenin ekonomik çevreleri, önde gelen iş adamları, sendikalar vb. kuruluşlarla yakın ilişki kurmaya çalışmışım. Bunlardan biri, 1995-2002 yılları arasında İrlanda Merkez Bankası Governörü olarak görev yapan (müteveffa) Maurice O’Connell idi. Bu bağlamda, 1997 yılı ortalarındaki bir buluşmamızda AB’nin artık ortak bir para birimine geçmek üzere hazırlık yaptığını söyledi. Kendisinin, ilgili AB yetkililerince görevlendirildiğini, bu amaçla Almanya Merkez Bankası Governörü Hans Tietmeyer ve bir teknik ekip ile paranın tasarımı üzerinde çalıştıklarını belirtmesi çok ilgimi çekti. Söz konusu tasarımı görmemin mümkün olup olmadığını sordum. Nitekim birkaç buluşma sonrası şimdiki Avro benzeri bir tasarımı benimle paylaştı. Burada ilk dikkatimi çeken şey taslak para çiziminin üstündeki Avrupa haritanın Yunanistan ile son bulması idi. Bu konuyu dile getirdim. Bu bağlamda, Türkiye’nin aday ülke olduğunu, yakın bir tarihte üyelik müzakerelerinin tamamlanması halinde, “ortak paranın” ülkemizi içerecek şekilde yeniden tasarımının önemli maliyetlere yol açacağını düşündüğümü belirttim. Bu savımı mantıklı bulduğunu belirten İrlandalı Governör, Frankfurt ile bir sonraki temasında konuyu dile getireceğini kaydetti. Nitekim daha sonraki bir başka buluşmamızda, bugün kullanımda olan ve Türkiye’nin Batı bölgelerini gösteren haritalı yeni Avro’yu göstererek, (ekonomik maliyetler bakımından) yararlı böyle bir öneriyi yaptığım için teşekkür etti.

İrlanda 1999 yılından itibaren milyarlarca Avroluk madeni para basmıştır. Ayrıca Ocak 2002’den itibaren de banknot basımını gerçekleştirmiştir.

Türkiye’nin AB serüveni ise bilinen nedenler ile bugün ki statik haline gelmiştir. Önceliğimiz Gümrük Birliğinin güncellenmesinin gerçekleşmesine çalışmak olmalıdır.

Büyükelçilik Konutu ve Kançılara

Günlük işler ve faaliyetlerimizin yanı sıra, Konutun dekorasyonu ve bazı önemli tamiratlarının yapılması için de önemli bir mesai harcadık. Eşim Zeynep bir yandan İrlanda ve Uluslararası Kadın Derneklerinde Türkiye’yi tanıtıcı konferanslar verirken, diğer yandan bu konuda çok çaba harcadı. Dublin’deki Büyükelçilik konutunun renovasyonu sırasında eşimin anı olarak Konutun bir yerine, o tarihteki Türk ve İrlanda gazeteleri, personel listesi ve resimler ile ülkelerimizin bozuk paralarını ihtiva eden bir “zaman kapsülünü” sakladı. (Bugüne kadar bulunduğu haberi gelmedi.)

Öte yandan, artık ihtiyacımızı karşılamayan Kançılara binasının da yerine daha uygun bir bina aradık. Ancak o dönemde Türkiye’nin içinde bulunduğu ekonomik sıkıntılar nedeniyle parasal kaynak tahsis edilemediği için bu proje rafa kaldırıldı. Bununla birlikte meslektaşım Büyükelçi Altay Cengizer’in (2009-2013) görev süresinde Türkiye’nin şanına uygun bir

kançılara binası alındığını öğrenince çok memnun oldum. Bir başka vesile ile gittiğim Dublin'deki yeni Kançılara binamız ile gurur duydum.

Basın ve Medya

Göreve başladığımda Türkiye hakkında olumsuz makalelerin sıklıkla yer aldığı "Irish Times" ve "Irish Independent" gibi ülkenin önde gelen gazetelerinin yönetim kurulları ile temas genel Müdürlüğü kurarak görüşlerimizi ilk elden anlatma fırsatı buldum. Ayrıca önemli kültürel faaliyetlerimize katılmalarını sağladık. (Örneğin, Dublin Milli Konser Salonu'nda Türk Yaylı Sazlar Dörtlüsü tarafından verilen konser basında geniş yer buldu.)

Dışişleri ve Başbakanlık Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü (şimdiki İletişim Başkanlığı) eşgüdümü ile Türkiye'de inceleme ve araştırma yapmaları imkânı tanıdığımız basın mensuplarının ülkemize ilişkin görüşlerinde olumlu yönde değişiklikler olduğunu gözlemledik. Üniversitelerdeki konferanslarım da İrlanda basınının ilgisini çekti.

Bir Anekdote: 1997 Eurovision Şarkı Yarışması Dublin'de yapılacaktı. Türkiye'yi temsil eden Şebnem Paker'in, Grup Etnik eşliğinde "Dinle" adlı şarkıyla yarışa katılacağını öğrendik. Dublin'e gelen çok sayıda medya mensubuna bir şekilde ulaşarak, kamuoyunu etkilememizin yararlı olacağı kuşkusuzdu. Bu amaçla eşimin girişimi ile hazırlanan çeşitli Türk yemeklerinin tadımlık porsiyonlarla tüm yabancı gazetecilerin toplandığı RTE (İrlanda Basın ve TV) merkezindeki kafeteryada dağıtılmasını organize ettik. Aynı merkezde devamlı olarak Türkiye'yi tanıtıcı bir video filminin yayımlanmasını da sağladık. Ayrıca yarışmaya katılacak ekibi Büyükelçilik konutunda ağırlayarak yarışmaya iyi bir moral ile girmelerine katkıda bulduk. Sonuç; çok önemli bir başarıya imza atan Şebnem Peker yarışmanın üçüncüsü oldu. Türkiye'nin 1977 yılından beri katıldığı ve genelde sonlarda kaldığı yarışmada ilk kez üçüncülük alması hepimizi çok mutlu kıldı. (Türkiye arada geçen sürede pek fazla varlık gösteremediği Eurovision yarışmalarında nihayet 2003 yılında Sertap Erener'in "Anyway I Can" adlı parçası ile birinciliği de aldı.)

Büyük Kıtık – Osmanlılar ve Çanakale

1845 yılında İrlanda'da hava koşulları nedeni ile patates hasadının alınamaması nedeniyle baş gösteren Büyük Kıtık felaketi, 19. yüzyılın en büyük kitlesel yıkımlarından biri olarak kabul edilmektedir. O dönemde Birleşik Krallığın bir parçası olan İrlanda topraklarında yaşanan bu felaket, başta İngiltere tarafından göz ardı edilmiş; yok olmanın eşiğine sürüklenen İrlanda halkının bu trajedisi karşısında Osmanlı Padişahı Abdülmecit insani ve siyasi nedenlerle (İngiltere'nin Mısır üzerindeki emelleri) harekete geçmiştir. Zira Sultan Abdülmecit, söz konusu felaketi, aslen İrlandalı olan Joseph isimli şahsi doktorundan öğrendiğinde dönemin İngiltere Kraliçesi Victoria'dan, İrlanda halkına nakdi yardımda bulunmasına izin vermesini talep etmiştir. Ancak Kraliçe Victoria, muhtaç İrlanda halkına daha önce yalnızca 2.000 sterlin göndermekle yetindiği için Sultan'dan nakdi yardım miktarını 1.000 sterline düşürmesini ister. Bunun üzerine Sultan, 1847 yılında Kraliçe Victoria'dan gizli olarak erzak yüklü üç gemiyi Dublin'in kuzeyinde fazla kontrol olmayan "Droheda" limanına gönderir. İrlandalılar bu jesti yıllarla unutmazlar ve Türkiye'ye belli bir sempati duyarlar. Hatta kentin sembolüne "ay-yıldız" ekleyerek bu tarihi olayı belleklere yerleştirirler.

Aradan geçen yıllar içinde unutulmaya yüz tutan bu olayı, Büyükelçilik olarak yeniden gündeme getirdik. Daha önceki meslektaşımın yaptığı üzere, "Droheda" Belediye Başkanını ziyaret ettim. Bu tarihi olayın düzenli olarak anılması için çeşitli programlar öngörüldü.

Böylelikle, İrlanda'da sadece belli çevrelerde bilinen tarihi bir olay çeşitli vesileler ile basında yer almasını sağladık. Bunun da ülkemizin tanıtımı ve görünümünü açısından olumlu etkileri oldu.

Aslında İrlandalıların Türklerle modern çağdaki ilk karşılaşmaları Çanakkale savaşı sırasında olmuş. İngilizler özellikle Protestan dinine mensup İrlandalıları, Osmanlıların bedelini ödedikleri halde teslim etmedikleri, "Sultan Osman" ve "Reşadiye" savaş gemilerinin adlarını "Agincourt" ve "Erin" olarak değiştirerek Çanakkale cephesine taşıdıklarını duymuştum. Ancak Çanakkale zaferimizin her yıl savaştan tüm tarafların son derece dostane bir şekilde andıkları bu törenlere katılmamaları düşündürücü gelmişti. Dublin Muharip Gaziler Derneği ile yaptığım temaslardan, İrlandalıların Çanakkale cephesi hakkında çelişkili duygular içinde oldukları anlamıştık. Bunun üzerine Çanakkale Üniversitesi Kurucu Rektörü ve Çanakkale savaşları konusunda uzman SBF'den sınıf arkadaşım Mete Tuncoku'nu bir konferans için Dublin' davet ettik. Muharip Gaziler Derneğinde (Dublin Fusiliers) verdiği konferans çok ilgi çekti. Bu gelişmeler ve girişimlerimiz sonucu İrlandalılar da Çanakkale törenlerine katılmaya başladılar.

Sonuç olarak

Bahsettiğim üzere, İrlandalılar dostluklara önem veren, konuşmaya sınırsız süre tanıyan bir yapıya sahipler. Üst düzey karar alıcılar, siyasi ve sosyal hayatta çok etkin olan sivil toplum yöneticileri kişisel temaslara açıktırlar. Böyle bir ortamda kurduğumuz kişisel ilişkiler sayesinde ülkemize ilişkin en hayati meselelerini hep konuşabildik ve bazı zor sorunlarda çözüme ulaştık.

İrlanda'daki görev sürem boyunca en büyük desteği meslektaşlarımdan gördüm. Müsteşar (sonradan Büyükelçi) rahmetli Engin Aşula, Müsteşar Günsel Gökten, Başkatip İskender Okyay (sonradan Büyükelçi), İkinci Katip Selçuk Ünal (sonradan Büyükelçi), KİM Ahmet Tercioğlu önemli katkılarda bulundular. Ticaret Müşavirimiz rahmetli Namık Uğural ile uyumlu ve verimli çalıştık. Dünyaca ünlü "Trinity College'da öğretmenimiz Saliha Eker'in başlattığı Türkçe dersleri ilgi çekti. Ayrıca değerli meslektaşım rahmetli Doğu Gürakan'ın eşi, Büyükelçi Asistanı Mine Gürakan her çeşit koşulda destek sağladı. İyi bir ekiptik. Hepsine teşekkür borçluyum.